

УДК 37. 65. 78

РОЛЬ ДИСТАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ МИСТЕЦЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-МУЗИКАНТІВ

Оксана КАЛЮЖНА (Кіровоград)

Постановка проблеми. Входження української вищої освіти до європейського освітнього простору є важливим і вирішальним складником загального процесу європейської інтеграції України. Критерієм успішної діяльності вищої педагогічної освіти постає така якість підготовки майбутніх фахівців, яка визначається не лише сукупністю знань з основ методики навчально-виховної роботи, а й здатністю передавати ці знання як в процесі живого й безпосереднього спілкування з учнями, так в процесі дистанційного навчання. Соціально-культурний досвід у застосуванні до музично-педагогічної освіти означає професійну компетентність і методичну оснащеність.

Аналіз досліджень і публікацій. Теорію та практику дистанційної освіти досліджували та продовжують досліджувати О. Андрєєв, В. Кухаренко, О. Муковіз, В. Некежін, О. Петрова, Є. Полат та інші, але на жаль ніхто із науковців не розглядав цю проблему у системі мистецької освіти.

Шляхи удосконалення навчально-виховного процесу у вищих педагогічних навчальних закладах розглядали Г. Пономарьова, В. Тюріна; етапи підготовки до професійної діяльності вчителя музики – Л. Арчажникова, М. Лещенко, М. Моїсєєва, теоретичні основи формування особистості вчителя в процесі професійної підготовки Ф. Гоноболін, М. Кухарев, Н. Кузьміна; питаннями підвищення предметної компетентності та професійної підготовки та діяльності вчителя займалися А. Алексюк, Н. Андрієвська, О. Апраксина, Н. Ничкало, О. Пехота.

Актуальність дослідження процесу розвитку мистецьких компетентностей педагогів-музикантів засобами дистанційного навчання, необхідність її ґрунтовного наукового осмислення, а також суперечності між соціальним запитом та можливостями вищої школи у напрямку розвитку мистецьких компетентностей педагогів-музикантів засобами дистанційного навчання зумовлюють необхідність розроблення теоретико-методичних засад підготовки кваліфікованих педагогів-музикантів.

Метою статті є з'ясування можливостей вищої школи у напрямку розвитку мистецьких компетентностей майбутніх педагогів-музикантів засобами дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. З розвитком інформаційних технологій все більш популярним стало застосування Інтернету в дистанційному навчанні. Це унікальний, універсальний засіб дозволяє доставляти інструкції викладача для віддалених студентів у будь-якій точці земного шару. Термін «дистанційне навчання» часто використовують як взаємозамінник терміну «дистанційна освіта», які не слід плутати, адже надання освіти контролюють освітні установи та викладачі, тоді як за навчання відповідає студент. Іншими словами дистанційне навчання є результатом дистанційної освіти.

Поняття «дистанційна освіта» набуло популярності в останні 20 років, так як уможливило надання студентам можливості вибору: навчального середовища та медіапідтримки – друкованих, електронних, теле-, аудіо- або відеоматеріалів; місця навчання – удома, на робочому місці, у навчальному закладі; темпу навчання – з визначеним темпом або індивідуальним; механізмів підтримки – допомога тьюторів (викладачів), аудіо-, відео-, Інтернет-конференції або електронне навчання, що базується на комп'ютерних технологіях; початку та завершення навчання.

Різноманітні підходи до дистанційної освіти мають спільні риси:

- реалізація навчального процесу за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій в умовах віддаленості студента та викладача;
- використання специфічних навчальних програм, методичних матеріалів і програмного забезпечення, значної кількості технічних засобів;
- синхронна або асинхронна комунікація, що уможливило постійну взаємодію студентів і викладачів;
- індивідуалізація навчання – навчання відбувається за визначеною студентом індивідуальною траєкторією та із зручною для нього швидкістю засвоєння матеріалу [5, с. 202–203].

У «Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні» дистанційна освіта визначена формою навчання, рівноцінною з очною, заочною, вечірньою та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання.

С. В. Агапонов дистанційну освіту розглядає як комплекс освітніх послуг, наданих за допомогою інформаційно-освітнього середовища, що являє собою сукупність засобів прийому і передачі даних, інформаційних ресурсів, протоколів взаємодії, апаратно-програмного й організаційно-методичного забезпечення, одержуваного користувачем у вигляді дистанційного курсу [1, с. 20].

О. О. Андреев під дистанційною освітою розуміє форму, систему навчання, при якій взаємодія вчителів і тих, хто навчається, здійснюється на відстані та відображає всі притаманні навчальному процесу компоненти, що реалізуються специфічними засобами Інтернет-технологій чи іншими засобами, які передбачають інтерактивність [2, с. 10].

На думку Є. С. Полат та О. Є. Петрова, дистанційна освіта являє собою нову специфічну форму освіти на основі використання своєрідних засобів технологізації та засобів взаємодії між учнем і віртуальним педагогом, який здійснює моніторинг навчального процесу [6, с. 35].

В. Ю. Биков вважає, що дистанційна освіта є однією із форм одержання неперервної освіти, призначеної реалізувати права людини на освіту та отримання інформації; вона існує й буде існувати поруч із традиційними формами отримання освіти – очною, заочною та вечірньою [3, с. 2].

У Міжнародному стандарті класифікації освіти у розділі IV «Форми пред'явлення освіти» дистанційну освіту визначено як: «Навчання на відстані. Навчання реалізується за допомогою поштового, радіо-, телевізійного електронного зв'язку, телефону та газет при обмеженому безпосередньому контакті студента з викладачем або повній відсутності. Викладання здійснюється за допомогою друкарських, аудіовізуальних або інших матеріалів, що передаються студентам» [4, с. 23]. Найбільш вдале визначення терміну «дистанційна освіта», на нашу думку, подано на сайті по створенню курсів дистанційного навчання: «Дистанційна освіта (від лат. *distantia* – відстань, міжнародний термін іноді трактує як «освіта на відстані») – це цілеспрямоване, методично організоване керівництво навчально-пізнавальною діяльністю і особистісним розвитком студентів, що знаходяться на відстані від навчального закладу і не контактують з педагогічним персоналом.

Отже, новий прогресивний вид освіти, що виник завдяки інформаційним техно-логіям навчання, вимагає від сучасного педагога досконалого володіння предметом, в даному

випадку основним показником високого рівня професіоналізму є мистецька компетентність.

Грунтуючись на аналізі науково-педагогічних джерел, предметна компетентність вчителя характеризується сукупністю знань, вмінь, навичок та особистісних якостей, якими володіє майбутній вчитель при забезпеченні методичної функції своєї професійної діяльності [8].

Однією з базових компетентностей випускників мистецького факультету педагогічного університету є мистецька компетентність. Вона розглядається нами як здатність до розуміння і творчого самовираження у сфері музичного, образотворчого та інших видів мистецтва.

Висновки. Аналізуючи можливості вищої школи у напрямку розвитку мистецьких компетентностей майбутніх педагогів-музикантів засобами дистанційного навчання нами з'ясовано, що дана форма освіти, яка стала вимогою часу, може носити тимчасовий характер, особливо при вивченні спеціальних предметів (постановка голосу, хорове диригування та ін).

Таким чином, актуальність досліджуваної проблеми, необхідність її ґрунтовного наукового осмислення, а також суперечності між соціальним запитом на високий рівень підготовки висококваліфікованих фахівців та можливостями вищої школи у напрямку розвитку мистецьких компетентностей майбутніх педагогів-музикантів засобами дистанційного навчання зумовлюють необхідність подальшого розроблення теоретико-методичних засад розвитку мистецьких компетентностей студентів музичних спеціальностей з урахуванням специфіки мистецького факультету.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Агапонов С. В. Средства дистанционного обучения. Методика, технология, инструментарий / С. В. Агапонов; под ред. З. О. Джалишвили. – СПб. : БХВ-Петербург, 2003. – 336 с.
2. Андреев А. А. Введение в дистанционное обучение / А. А. Андреев. – М., 1997. □ 147 с.
3. Биков В. Ю. Дистанційна освіта – перспективний шлях до розвитку професійної освіти / В. Ю. Биков // Педагогічна газета. – 2001. – №1. – С. 2.
4. Международная стандартная классификация образования: Переработанная версия II ЮНЕСКО 1997 [Текст]. □ М., 1999. □ С. 23.
5. Педагогіка вищої школи / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенка, В. І. Лугового. – К. : Педагогічна думка. – 2009. – 256 с.
6. Полат Е. С. Дистанционное обучение: каким ему быть? / Е. С. Полат, А. Е. Петров // Педагогика. – 1999. – №7. – С. 34 □ 41.

7.Професійна освіта: словник / укл. С. У. Гончаренко; за ред. Н. Г. Ничкало. – К. : Вища шк., 2000. – 380 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Калюжна Оксана Іванівна – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри вокально-хорових дисциплін та методики музичного

виховання Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: мистецька компетентність майбутніх педагогів-музикантів.

УДК 378.637.016:78.03(477)

ЛЕКЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Юлія ЛОКАРЄВА (Кіровоград)

Актуальність дослідження. Оновлення системи освіти у контексті інтелектуального, культурного, духовного розвитку суспільства потребує нової генерації фахівців, здатних, відповідно до прийнятих Україною положень Болонської конвенції, бути конкурентно спроможними спеціалістами як на державному, так і на світовому освітньому просторах.

В умовах запровадження багаторівневої освіти у вищих мистецьких навчальних закладах особливої ваги набуває проблема підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва широкого профілю, професія яких поєднує риси та вміння педагога-виконавця, концертмейстера-ілюстратора, диригента-керівника колективу, соліста-вокаліста, лектора-музикознавця, педагога-просвітника, носія духовної культури та естетичного смаку.

Аналіз досліджень і публікацій. Базовими для обґрунтування проблеми професійної підготовки та професіоналізму вчителя музичного мистецтва висвітлено в працях Е. Абдулліна, Л. Арчажнікової, Г. Дідич, Л. Коваль, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалки, А. Растригіної, О. Рудницької, О. Ростовського, В. Черкасова та ін. Педагогічна наука має в своєму арсеналі дисертаційні роботи, присвячені проблемам професійного становлення вчителів мистецьких дисциплін, зокрема досліджено теоретико-методичні основи професійної підготовки вчителя музики (Я. Сверлюк), професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін (В. Орлов), професійно-особистісне становлення майбутнього вчителя музики (А. Петелін) [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7].

Мета статті полягає в аналізі впливу лекційно-просвітницької практики студентів на активізацію професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Важливою формою активізації професійного становлення майбутніх учителів музичного мистецтва є

організація лекційно-просвітницької практики студентів, яка сприяє закріпленню й удосконаленню професійних навичок і вмінь, набутих у процесі фахової підготовки, відкриває шляхи неповторно-індивідуального творчого виявлення особистості.

Лекційно-просвітницька практика, зумовлена специфікою і змістом майбутньої професійної діяльності вчителя музичного мистецтва, є однією з форм проєкції набутих знань і вмінь, які дають можливість організувати в загальноосвітній школі дитячу філармонію, день музики, свято хорової та духової музики, тематичну дискотеку, музичні свята й карнавали, шоу-програми і конкурси, проводити музичні лекторії та відвідувати оперні й музично-драматичні театри.

В основу зазначеної практики у вищих мистецьких навчальних закладах покладені різні види виступів перед глядацькою аудиторією – виступи в якості соліста, ансамбліста, концертмейстера, лектора-ведучого концерту, лектора-виконавця, сценариста, режисера тощо, в ході яких у студентів формується сценічний досвід, розширюється коло знань і вмінь з музикознавчих дисциплін, відбувається удосконалення практичних навичок, творчого самовираження та самореалізації. Виступи є необхідною складовою плідної професійно-педагогічної та художньо-просвітницької діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва загально-освітньої школи, ліцею, гімназії тощо.

Однією з популярних форм лекційно-просвітницької діяльності студентів у практиці музично-педагогічної освіти і музичного виховання підростаючого покоління є музичний лекторій, який дає змогу ефективно поєднати уроки музичного мистецтва та позаурочні музичні заходи [4; 5]. Лекцій-концерти – одна з найбільш традиційних і поширених форм музичної освіти